

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 „ „ „ 2 „
15 „ „ „ 3 „

Pri večkratnem tiskanju se
ena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nebrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opraviščno
administracija in ekspedicijska na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 „ — „
za četrt leta . . . 2 „ 50 „

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 „ 20 „
za četrt leta . . . 2 „ 10 „

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stolem trgu
hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Dežman, oj! Erinije.

V četrtek 13. maja, kedar je v 12. seji
deželnega zbora Kranjskega na večer Dra-
gotin Dežman s „prokletimi grabljami“
nosil se spet zoper slovenščino v srednjih šol-
lah in posebej zoper dr. Bleiweisov nasvet,
naj se nauk slovenski nekoliko bolje vredi na
naši realki, bere se v Soči št. 19 v dopisu
iz Nabrežine tole:

„Tudi senica (spomladi) poskakuje; zvon-
čki, jurčki cveto i pomaljšajo svoje glavice.
Dobro došli. Zvončke sicer res ljubim, ali ele-
gično mi je pri srci, ker se opominjam ž njimi
bivšega pesnika našega, ki je pa zdaj hud
„imbrios antropos“ v Ljubljani, i ko bi se mu
lepše pristojalo, kot strokovnjaku i pesniku,
opevati nam zvončke, zmuznil se je v drug
tabor, kder kuha srdičemer zoper naš narod.
Za ves svet bi jaz ne poklanjal talenta — ako
bi ga res bilo v meni — drugemu, ko mojem,
ko mojej domovini. Skušnjava je res trda; a
marsikateri se je nij mogel ubraniti. Ne pro-
klinjajte ga, obžalovanja je vreden. Prodal je
za lečo svoje narodno prvenstvo. Če mu nij
srce olesenelo, tudi spomlad z vso svojo glo-
rijo ga ne bo vedrila, vesti sulica (oj Erinija!)
ga mora zbadati v dušino jedro. Gorje izda-
jalcem domovinim, gorje Efiatom i Judežem!
Lejte, kam me je pripeljal zvonček, i to vse,
ker mi je prišel na misel ljubljanski Imbrios.“ —

V soboto 15. maja prinese „Laib. Tag-
blatt“ na čelu spis: Der Eumeniden
Macht im Landtage in v istem listu
Nr. 109 govor Dežmanov zoper nasvet Blei-
weisov, iz katerega govora za zdaj posnamemo
tole:

„An einer hiesigen Mittelschule werde das
Slovenische von einem geistlichen Professor

gelehrt, der ein ausserordentlich frommer Mann
sein soll. Die Lieblingslectüre dieses Herrn
scheint der „Abuna Soliman“ zu bilden, eine
Reihenfolge von Gebeten, frommen Betracht-
ungen und Negertaufen. Dies Machwerk nun
bildet das Hauptthema bei der Schullectüre,
der geistliche Herr schildert das Opus Jahr
aus Jahr ein als erhabenes Epos, dem keine
Nation etwas ähnliches an die Seite zu stellen
vermöge. Dies klericale Machwerk erweckt na-
türlich nur das Gespötte der Schüler, die mit
klassischen Meisterwerken vertraut geworden.
Ein geweckter Junge wagte es, dem Professor
ins Gesicht zu sagen, dies sei ein erbärmliches
Pfuschwerk. Die Folge davon war nun eine
Disciplinaruntersuchung. Wäre es nicht besser,
solche Jungen hätten die Vorträge des geist-
lichen Zeloten nicht besucht?“ —

Tudi v soboto 15. maja prinese „Uči-
teljski Tovariš“ št. 10 spis: „Jan. Nep.
Nečásek“ ter v njem tole:

„Leta 1863 bili smo z njim Slovenci (v
Pragi) v besedi meščanski, kamor je zahajal
navadno o sredah in sobotah zvečer. Bil je
tam slavni Palacký, verli Rieger, čersti Malý
z mnogimi iskrenimi mladimi rodoljubi, in na
té kažóč reče mi tedaj Nečásek: Glejte, tu je
naša bodočnost! Pač dobro sem ga razumel.
— Ko sva na Kranjskem še o neki priliki go-
vorila o grozni serditosti glasovitih nemšku-
tarjev, spregovori mi vedno pomenljivo besedo:

„Vse zastonj; neki dan zger-
nejo se valovi nad njih glavami.“

Po zgodovini narodi prihajajo ter odhajajo;
versta prihaja sedaj Slovanom, in kedar si
vzmagajo v vedah in umetnijah, pride jim v
istini, kazal je Nečásek. V ta namen treba je
učiti se ter pridno delati. Zakon nature je tak,
da iz malega raste veliko; toraj

Marno poglejte potem na polje slovenskega djanja,
Mnogo ledine je ša, mnogo je križema rok.
Ganite jih, otrebite mah domovini do jedra.
Duhe zarotite v beg dvombe, nemarnosti, tmin,
Dvignite srčno zaklad slovenskega dlana in uma.

Svetu pokažite lik domače navade in misli,
Biti slovenske krvi budi Slovencu ponos.
Spomnite se imenitnosti del pokojnih očetov,
Cenite vrednosti scer roda sedanjega tud;
Kder zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti.

Koseski.

„Tagblatt“ méni, da se je v poslednjem
zboru Kranjskem, kedar je širajal poslanec Širaj
(i. e. Schrey) z Dežmanom vred, Slovencem
pokazala sila Eumenidina (Eumenide t. j.
prijaznice, milostnice); Slovenci pa sploh mé-
nijo, da so prikazale se le Erinije (t. j.
furiae, ljutice), ki že držijo ali še le lovijo od-
padnike in izdajalce narodne. Po staropogan-
skih basnih bile so tri, in „Dežmana dolgo
že drži Megaera, Razlaga se prijema
Alektó, Zarnika pa lovi Tisifone;
bode li zdrav ušel jej hrabri Tine?“ zločesto
oménil je te dni neki slovenski Resnicki. —

Kedar je 1. 1866 v 26. seji enako kri-
vično ograjal bil Dežman slovenske učitelje
na tukajšnji gimnaziji, obrnili so se trije in
sicer gg. J. Marn, J. Vavrú in T. Zupan
zoper Dežmanova obrekovanja s pritožbo do
ravnateljstva, vlade deželne in celo do mini-
sterstva, od koder jim je prišla naposled vradno
pravična pripoznava, da je njihovo slovensko
podučevanje „entsprechend den bestehenden
Vorschriften und Einrichtungen.“ — Ko bi
pri nas vršilo se po pravnem redu, potegnili
bi se o takih prilikah za obrekovane podlož-
nike njihovi postavni predstojniki, ravnatelji,
nadzorniki, šolski sovétniki itd.; ker pa pri
Slovenih doslej to še ni običaj (ali užanca),
braniti se morajo dobre vesti podložniki sami.
— Ko je minulo leto profesor Heinrich v

Hanani,

ali

poslednje dni v Jeruzalemu.

(Spisal E. Guenot — poslovenil F. Jaroslav.)

(Dalje.)

XV.

Viharji vtrdijo drevo.

Emilij Vokoncij poslovivši Joela šel je
iskat gostoljubnosti v ono hišo, ktero mu je
bil le-ta priporočal. Drugo jutro pa je stopal
v oddaljeno predmestje, in potrkal na vrata
čisto navadne hiše. Takoj prihiti odpirat se-
demdesetleten častit starček dolge brade. Ko
ga Vokoncij vpraša, jeli stanuje tukaj škup
jeruzalemski, pritrdi starček rekoč: „Da, tukaj
stanuje. Sedaj sicer ni doma Nahamani, ali
v dveh urah se ima vrniti. — Če se ne mo-
tim“, dostavi starček, „ti si tujec, kaj? stopi
v hišo, da ti postrežem.“

Prijaznost starčkova dopadla se je Emi-
liju tako, da mu je brez ovinkov razodel, da

je kristijan, in da ga rimska cerkev priporoča
biškupu, kteremu je tudi neke liste prinesel.
„Nadejam se“, méni Emilij, „da bo Nahamani
preskrbel varnega in mirnega stanovanja, do-
kler ostanem v mestu.“

„Bodi naš gost“, veli starček ves vesel.
„Če ti je po volji naša skromna hiša, zakličem
ti v imenu našega škupa in prijatelja: dobro
došel!“ Na to pelje gosta v prijazno stanico,
v kterej ni bilo nič posebnega razen kamenene
mize in lesenih klopi. Starček nanosi kruha,
vina, strdi in sadja ter nudi Emiliju. Med tem,
ko je Rimec jel in pil, opazoval ga je starček
jako pazljivo. Videti je bilo, da obraz Rimčev
njemu v spominu obuja na pol ugasle dogodke.
Naposled spregovori in vpraša: „Dovoli mi,
tujec, aj, ne tujec, marveč brat v Kristusu,
dovoli mi, naj te vprašam, ali si morda v rodu
nekemu Titu Vokonciju, staremu tribunu?“

„Saj je oče moj; ali si ga poznal?“ vskli-
kne Emilij.

„Da, poznal sem ga. V Rimu sem pri-
njem stanoval. Ali še živi?“

„Ne, umrl je.“

„Gotovo na vojski?“ seže vmes starček,
svest si, da je pravo pogodil.

„Pač da, ali na vojski za sveto cerkev.
Bog mu je dal milost, da je preteklo leto trpel
najhujših muk za sveto vero.“

„Kaj poveš?“ radosten vsklikne starček.
„Kaj se je bil pokristijanil?“

„Da, da, pokristijanil je bil sebe, in tudi
mene je odgojil v veri božanskega mojstra, ter
mi zapustil prekrasen izgled, kako junaško je
treba umirati za sveto vero.“

„Hvala Bogu!“ vsklikne starček ter oči
in roki proti nebu povzdigne. „To je najlepše
plačilo za njegovo poštenost in zvestobo.“

„Da, hvala Bogu za vse, in tudi zato, da
je mene pripeljal k tebi, ljubeznjivi starček,
ki si poznal mojega očeta. Prosim, kako ti
je ime?“

„Hanani mi je ime, in sem Nahamanijev
domač tovariš, pa tudi mašnik, da-si nevreden
te časti.“

„Tagesposti in po Tagblattu“ zlobno napadel bil veroučitelj gimnazijske, ni se zmenila za nje živa duša; braniti se je bilo toraj katehetom samim. Tako hoče tudi spet letos v dežel-nem zboru po g. Dežmanu ljuto ter lažljivo napadeni profesor J. Marn opravičiti se očitno, toda ne po „Tagblattu“, ampak po stenogra-fičnih zapiskih deželnega zbora kranjskega, zoper zarujavelo obrekovanje Dežmanovo. Dež-man objavlja o omenjenem profesorju: „der ein ausserordentlich frommer Mann sein soll;“ — po tem takem se v tem oziru lahko reče, da prav njemu doni pesem Erinjska:

„O blagor, ki se čist ohrani,
Ki zmot in greha dušo brani,
Mé bližati ne smemo se,
Življenja pot mu gladka je.“

Javaljne pa bi pesnik „prokletih grabelj“, ako drugoč tudi tako tveze kakor v deželnem zboru o profesorjih gimnazijskih, pritrdil nam, da v istem smislu dobre vesti posluša groznih boginj popevko nadaljno:

„Gorje nasprotno, ki skriva
Nakida si pregreha zlo,
Mé hčere tmin, za vse plačaje,
Njegovih pet se primemo.
In če vbežati misli marno,
Za ujini sledé smo tam viharo,
Tekočo nogo vpletiš mu,
Da pasti mora v gnjus prahú.
Tak tirano ga brez nehanja,
Kesanje vse je prazno nam,
Naprej, naprej do mortvih stanja,
In zmir je naš — in tudi tam.“

Politični pregled.

V Ljubljani, 24. maja.

Avstrijske dežele.

O novem ministru grofu Manns-feldu se „Politiki“ z Dunaja telegrafuje, da pri njegovem imenovanju je obveljala volja njegovega svaka ministerskega predsednika kneza Auersperga. Drugi ministri niso bili za-nj in cesar so bili nasvetovali grofa Belrupta. Ker ni odstopilo vse ministerstvo, so ustavoverci zopet začeli vzdigovati glave, pa cesar po dolgem in trudapolnem popotovanju potrebujejo nekoliko počitka in miru in zato ne morejo kar na mah premeniti vsih ministrov. Pa kar se ni zgodilo zdaj, zgodilo se bode pozneje.

Avstrijski konzul v Srbiji, g. Kallay, je poklican domov. Kallay je v Srbiji bolj po-speševal ogersko politiko, kakor pa avstrijsko. Kdo pride na njegovo mesto, se še ne ve, pokazalo se pa bo pri tej priliki, kako stoji z grofom Andrassy-jem. Če bo namreč naslednik Kallayev nadaljeval njegovo politiko ter ravnal

„Mašnik si, pa meni strežeš?“ zajecjá mladi patricij ter skoči s svojega sedeža. „Spodobilo bi se, da bi jaz pred te pokleknil in prosil blagoslova. Rimec je res tudi pri priči pokleknil, in starček ga je pokrižal; po-tem se ni hotel preje vvesti, dokler ni Hanani pristavil klopi k mizi in sedel poleg njega.

Na novo sta se začela razgovarjati o ne-zgodah kristijanov, o bojazni in nadi njihovej in še drugo. Patricij je trdil, da se bližajo jeruzalemskim vernikom osodepolni časi, ali z božjo pomočjo hočejo ravno tako krepko bo-jevati, kakor rimski verniki, kateri so tako silovitih muk morali trpeti. Tudi na Judovskem so to že kolikor toliko vedeli, kako neusmi-ljeno namreč cesar Neron kristijane v Rimu trpinči, preganja in mori. Hanani je za tega delj komaj čakal, da bi mogel kaj gotovega izvedeti. Vpraša toraj Rimca: „Ali si bil ti v Rimu takrat, ko so kristijane preganjali?“

„Da, bil sem“, odgovori Emilij.

„Oj, povedi mi, kako je tam!“

(Dalje sledi.)

po njegovih načelih, bode to znamenje, da Andrassy še ravno toliko velja, kakor prej, če pa kak staro-avstrijsk diplomat postane konzul v Belemgradu, potem je z Andrassyjevo slavo že precej pri kraju.

Štajarski ces. namestnik bar. Kübeck, bode moral iz službe stopiti. Znano je, da se že 14 dni dela bolnega, in je namesto njega cesarja vrnivšega se iz Dalmacije na kolodvoru pozdravil dvorni svetovalec Neupauer. V dobro podučenih krogih govore, da na Kübeckovo mesto pride tirolski namestnik grof Taaffe, češ, da je bolj konservativnega duha. Do sedaj tega še ni pokazal, in je na Tirolskem pospeševal liberalstvo. „Politiki“ se piše, da cesar so županu Kienzlu v zobe povedali, kar mu gre, in da Neupauer, Kienzl pa mestni očetje so se s kislimi obrazi vračali v mesto. Razen Kübecka utegnejo nasledki zadnjega rogovilje-nja zadeti tudi še nekatere druge veljavne može, ki v Gradcu gojé liberalstvo pa prusaštvo. Dr. Kienzl je mestnim očetom, ki so mu te dni prinesli neko adresno, rekel, da iz besed cesar-jevih je razvidno, da o dogodkih v Gradcu niso bili prav podučeni. Sicer pa se bode žu-panstvu vzela mestna policija in so cesar že dovolili, da se imenuje nov policijski vodja. Tudi je z Dunaja došel ukaz, da naj se libe-ralnim listom pa društvom krepko na pete stopa.

Ogerski zbor se je imel še le danes skleniti, potem pa se prično priprave za nove volitve.

V gališkem deželnem zboru so se vendar speli do 17kega čina. V seji 20. t. m. je bil namreč stavljen predlog, po katerem se ima sestaviti posebna komisija za vredjenje razmer med poljsko in rutensko narodnostjo, ki že toliko let skupaj v deželi bivate. — „Dz. pol.“ je sprožil novico, da cesar ne misli letos priti v Galicijo; ali ta novica je prazna, ker je deželni zbor že 25.000 gid. za sprejem cesarja odločil.

Vnanje države.

Pruska „Nordd. Allg. Ztg.“ je ne-davno trdila, da vse, kar so angleški listi pi-sali o vojski, bile so le prazne čenče. Angleške „Times“ in „Morning-Post“ pa pravite, da nevarnost bila je že tako velika, da Ruska, Angleška, Avstrija in Italija so se bile ponu-dile, da hočejo posredovati med Francijo in Nemčijo. To potrdi tudi „Dz. Pozn.“, kteremu se iz zanesljivega vira piše, da ruski car je francoskemu poslancu rekel, da nevarnost je zdaj odstranjena. Knez Gorčakov je to potrdil ter pristavil, da največe zapreke je delal grof Moltke, ki méni, da vojska je za Nemčijo ne-obhodno potrebna. Knez Bismark pa se je delal jako miroljubnega, menda ker je videl, da Ruska vojski nikakor ne bi pritrdila, kar je previdel že iz pogovora z grofom Šuvalovom. Car je tudi očitno pripoznal, da Ruski ne bi bilo na korist, če bi Francijo čisto pomandrali, marveč mora želeti, da bi se vtrdila. Iz tega je razvidno, da Rusija določuje politiko evrop-sko, ne pa Prusija, in da je prav imel bavarski poslanec Jörg, ki je v državnem nemškem zboru 4. dec. 1874 rekel: „Menim, da tisti ne zasluži imena nemškega politikarja, ki ne ve, da jeziček pri evropski vagi je v Petro-gradu, ki ne ve, da najnovejšo po knezu Bis-marku napravljene premembe v evropskih državah so imele najprvo ta nasledek, da se je politično pretežje rusko vtrdilo, kakor še nikdar doslej ne — (oho! na levisi in pri kon-servativcih. Posmeh). Dovolite, da izgovorim, ker nisem še končal, potem se lahko smejate ob enem. (Veselost) — ki ne ve, gospóda, da

beseda „brez mojega dovoljenja se v Evropi noben kanon ne sme sprožiti — nikar se ne motite — sedaj velja Ruski“.

Cerkvena borba je jela vladi že pre-sedati in „Köln. Ztg.“ že priporoča, da naj se odpravijo kazenske določbe postave od 11. maja 1873 l. Duhovnikom, ki se z vladinim dovoljenjem ne nastavijo, naj se sicer vzamejo dohodki in naj se jim poduk v šoli prepove, v cerkvi pa naj opravljajo svojo službo! Tudi Bismark se bo tedaj prepričal, da cerkve ne bo premagal; če ne bi bil preveč vse zaljub-ljen, bi bil to že prej lahko vedel. — Pred nekimi dnevi so v Poznanskem zaprli prošta Koscielskega, ker je lansko leto poročil ženina in nevesto, kterima je bilo treba zarad sorodovinstva škofijskega dovoljenja. Iz tega so sklepali, da g. prošt sam je papežev po-oblaščenec (delegat), zlasti ker ni hotel po-vedati, kdo je podelil potrebno dovoljenje.

Na Laškem so v Neaplu začeli vseučilišniki rogoviliti; vlada je vsled tega vse-učilišče zaprla. — „Fanfulla“ je unidan pri-nesla novico, da bodo papež zopet sklicali cerkveni zbor, kar je pa čisto neresnično.

Ruska je po poročilu „Schles. Volks-zeitung“ s papežem sklenila pogodbo (konkor-dat), po kateri bode 1. vsaki škof samostojno oskrboval svojo škofijo; 2. neposredno obče-val z Rimom (dosedaj je moral vsled postave l. 1868 vsa pisma pošiljati petrograški sinodi). 3. Ta postava se odpravi; 4. Vse pritožbe se pošiljajo varšavskemu nadškofu in od njega v Rim, ne pa več omenjeni sinodi. Sinoda te-daj ne bode več nadzorovala oskrbovanja škofij in ne bode več sestavljena iz kapiteljskih, am-pak škofijskih poslancev. Pruska katoliške škode preganja Ruska jim skuša biti pravična.

Deželni zbor kranjski.

Dvanajsta seja 13. t. m. (Konec.) V splošni debati spregovori najprvi vladni komi-sar Hočevnar rekoč, da mu je načrt postave premalo znan, tedaj ne more zdaj še govoriti o nji. Za njim se oglasi Dežman z razlogi, kakoršne ima vselej zoper vsako reč, ki bi bila narodu slovenskemu na korist. Ta postava — pravi — če se tudi sprejme, gotovo ne bo zadobila cesarskega potrjenja. Zato bo on v imenu manjšine šolskega odseka stavljal predlog, da se čez ta načrt preide na dnevni red. Po-tem skuša spodbijati dr. Bleiweisove razloge in zleče vse skup, kar bi govorilo zoper to postavu, katero konečno imenuje le potrató časa, demonstracijo zoper § 19. državne postave.

Njemu na pomoč priskoči še vitez Gari-boldi, ki se celo drzne trditi, da slovenski jezik ima k večjemu še v nižjih šolah pravico, v teh-ničnih pa nikakoršne ne, ker je le poduku v dru-gih koristniših rečeh na potu. Tudi se pri poduku v slovenščini vedno le staro prežvekuje. Bleiweisovo postavu imenuje „postavu sile“ in podpira Dežmanov predlog, naj se preide čez njo na dnevni red.

Dr. Zarnik: Vse, kar se je do zdaj go-vorilo, je že stokrat premleto, toraj bi bili s postavu lahko v 5 minutah gotovi. Obrnivši se proti Dežmanu, pravi: Da se pri poduku v slovenščini več del le slovnica tolče, temu je kriva edino vlada, ki ne skrbi za druge slo-venske šolske knjige. Tudi učenci sami ne smejo delati učnih načrtov, kajti če bi bilo to njim pripuščeno, bi bila pač vsak dan k ve-čjemu dve uri šola. Vsem ta postava ni všeč, a všeč je deželi; toraj velja tu: „Romae vivito romane“. Kako delajo ravno zdaj Madjari, ki povsod svoj jezik s silo vpeljujejo! Tudi pri

nas je potrebno, da se v šolah začne poduk v slovenščini, ker uradniki pri nas slovenski ne znajo. Tako še dalje zavrača nasprotni ugovore in povdarja posebno to nepristojnost, da se na ljubljanski realki slovenski jezik slovenskim učencem predava v nemškem jeziku. Vrh tega mora vsak, kdor se ga hoče učiti, imeti še posebno dovoljenje za to od starišev.

Poslanec Horak toži, da se v taki šoli, kakor je realka, naša mladina nič ne uči; tudi v šoli za obrtnijske učence, ki je z realko zvezana, se tako godi. Da bi nam bila vlada že pred kakimi 100 leti priskrbel slovenske šole, gotovo bi bilo pri nas vse boljši. Če bi kdo na Kitajskem ali v Perziji pripovedoval, da je v sredi Evrope država, kjer se materni jezik zatira, bi mu nihče tega ne verjel. Konečno želi pristavek, naj se ta postava raztegne tudi na šolo za obrtnijske učence, ki je zdaj z realko zvezana, in na kateri se s slovenščino ravna tako, kakor je bilo pred kratkim brati po slovenskih časnikih. Ta predlog pa pozneje prekliče, ker ni gotovo, da bo obrtniška šola zmiraj z realko zvezana.

Vladni komisar Hočevvar trdi, da vlada šol ne ponemčuje in da za tako postavu ni nikakoršne potrebe.

Zopet se vtakne vmes dr. Schrey, ki pa govori praznim stolom, ker so skoro vsi poslanci, tudi nemčurji, iz dvorane pobegnili. A dr. Schrey vendar govori, ali marveč veže otrobe, česar se je navadil v konstitucionalnih zborih. Njemu se zdi slovenski jezik pretežak za vsacega, najbrže ker tudi on sam, da-si rojen Ljubljančan, se slovenski še brati ni naučil. Tudi pravi, da slovenski jezik je le malokomu všeč, in da ne sprevidi, kaj bi znanje srbsko-hrvaškega jezika učencem koristilo. Kar je še dalje tvezal, ni vredno, da bi se pisalo ali tiskalo.

Generalna debata je končana, zadnjo besedo dobi poročevalec dr. Bleiweis. Komaj zadoni prva beseda iz njegovih ust, prideró vsi poslanci nazaj v dvorano. Dr. Bleiweisov zagovor te postave je bil najsijajniši, najkрасniši govor, kar se jih je na obeh straneh slišalo v tem zasedanju. Posekal je nasprotnike s tako temeljitimi razlogi, da so kar sami strmeli, od narodne strani pa mu je bila navdušena pohvala. Zato in ker je ta govor dr. Bleiweisa vreden, da ga slišijo vsi Slovenci in njihovi nasprotniki, ga bomo natisnili celega brž ko dobimo stenografični zapisnik.

Pri glasovanju je bil zavržen Dežmanov predlog in pričela se je specialna debata, pri kateri je dr. Razlag hotel, da se § 1. spremeni tako, da ima šolski svet razsojevati o tem, kdo je slovenske, kdo nemške narodnosti. Dr. Bleiweis po pravici opomni, da bi potem postava prišla ob vso veljavo, ker ima v šolskem svetu vlada večino. Vsa postava se potem sprejme z nekim dostavkom, ki bolj natanko določuje, kdo je v Ljubljani tujec, kdo domač.

Z nemčurji zoper postavu je glasoval tudi dr. Razlag, in sicer, kakor je rekel, le iz formalnih vzrokov, kar je pa le izgovor, kajti dr. Razlag se hoče ohraniti neomadežanega v očeh vlade, zato ni podpisal interpelacij in je glasoval z nemčurji. Sam za-se že ve, kaj dela.

Potem je vtemeljeval še poslanec župnik Tavčar svoj predlog za pomoč pogorelcem v Mavčičah, ki se je izročil finančnemu odseku.

Poročilo deželnega odbora o prošnji vasi Martinjak, Grahovo in Žerovnica, da bi se prepisale k okrajnemu sodišču v Ložu, se izroči gospodarskemu odseku. Potem so sledila ustna poročila o nekterih peticijah, in seja je bila sklenjena ob desetih zvečer.

Izvirni dopisi.

Iz postojnske okolice, 17. maja. (Beraški „Herrenabend“.) Naj bi čč gg. radodarni pazili na to, da bi nekim „plašarjem“, ki se navadno po pokopališčih, sejnih in drugih ljudskih shajališčih zbirajo, nobeden nič ne dal*), in milodar rajši domačim, znanim podelil, ker čujte! Binkoštni ponedeljek so v postojnski jami toliko denarja dobili, da so se še tisti večer v neko umazano krčmo zunaj Postojne zbrali, in celo noč z ostudnimi barbarami bokal za bokalom praznili in še celi dan strašno pohujšanje delali in kričali, da je bilo joj. Tudi je rajda brezrokev in breznočev ljudi po cesti s palicami pretepala; še neke ženske, ki so na polji delale, so šli pretepat, da so morale bežati. Bi tedaj ne bilo skoro bolje krajcar v vodo vreči, nego take lopovce podpirati? Naj še to pristavim, da je nekdo z leseno nogo z baburo skakal in plesal po cesti, da se je kamen pod njim trl; bi li ne mogel tak capin, ki pri potih za dar kriči, da je groza, laglje delati ko lačen in izstradan kmetič? Kje so v taci okoliščinah žandarji, ki se brž zadrževajo za kmečkim fantom, če le zakliče „živio“!?

Iz tržaške okolice, 20. maja. Peta in zadnja seja dež. zbora tržaškega je bila 13. t. m. Sprejme se z majhno večino sprememba od vlade predložena postava zadevajoča novo metersko mero. O vladnih predlogih zastran posilnih delalnic prestopi zbor na dnevni red. Na prošnjo ribičev iz Križa sklene zbor, da se pošlje ministerstvu spomenica, naj bi sestavilo nove postave za ribarstvo z ozirom na pravične želje Križanov. Potem predlaga odbor po poročevalcu dr. Benko-tu sledeče resolucije — sklenjene že l. 1869 in ponovljene l. 1870, 1871, 1872: 1) Naj se zgodovinske pravice Trsta spoštujejo. 2) Naj se po postavnem potu, s postavnim zastopom tržaškega mesta spravijo državne postave l. 1867 v soglasju z zgodovinskimi pravicami Trsta. 3) Naj se politična in narodna avtonomija trž. mesta potrdi s posebnimi postavami. 4) Naj vlada podpira načrt o volilni reformi za trž. zbor. 5) Naj se italjanski jezik vvede v vse javne vrade in v vse mestne šole (vendar ne v okoliške!) 6) Naj se v urade najprej jemljejo deželani in liberalci! 7) Naj se postave l. 1867 o osebnih svobodi izvršujejo. 8) Naj se vpelje civilni zakon in naj vlada postavno odpravi vse samostane in verske družbe, posebno pa družbo Jezusovo ter naj cerkvena posestva pobere. 9) Naj se popravijo postave o splošnih pravicah državljanov in naj se odpravijo dotične postave iz časa absolutizma. Razun 4. res., ki se ni mogla sprejeti, ker so se nekteri poslanci glasovanja zdržali, bile so druge resol. sprejete in dež. glavar-župan je zborovanje sklenil s trojnim klicem presvitlemu cesarju.

Hrvaška, 17. maja. (Prihod Nj. Veličanstva na Reko.) Njihovo Veličanstvo kralj hrvaški prišel je v četrtek o pol šesti uri zvečer na Reko. V mestu je bilo že zjutraj tega dne vse polno stranskega sveta. Ne samo iz Primorja, nego tudi od vseh drugih strani Hrvaške se je sešla najodličnejša inteligencija, in tudi mnogo narodnih zastopnikov. Mesto je bilo nakinčano z madjarskimi zastavami, bolj redke so bile hrvaške. Hrvaške zastave so se

*) Tako daleč, ne vemo, da bi se smelo seči. Kakor niso vsi „gospodje“ častivci nesramnih „Herrenabend-ov“, tako ni dopušteno misliti, da bi bili vsi taki reveži potepuhi; previdnost, se ve, je dobra reč, ali razločiti je težko, kdo je vreden, kdo nevreden. Vred.

vijale na čitalnici, na sodbenem stolu, na županiji in na hišah najuglednejših reških mestjanov, ter so pričale, da je vendar na Reki še nekaj hrvaškega mesta.

Na Zichyevem mostu pričakali so kralja dostojanstvenici, nadvojvoda Josip, ban Ivan Mažuranič, ogerski ministri Wenkheim, Szende in Simony, nadškof Mihalović, senjski škof Soič, Mollynary in drugi.

Komaj se je cesarska yachta prikazala, zahrumé topovi ter naznanijo prihod kraljev. Na brodovih zadoni „hura“ a na obali gromi „živio“, in le slabi eviva in eljen. Kralj stopi v čoln ter stopi na Zichyevi most. Tukaj je bil napravljen vrlo lep paviljon. Mestni župan reški pozdravi prvi Nj. Veličanstvo z navadnim službenim govorom, v katerem je naglasil veliko veselje mesta, da ga je kralj blagoizvolil obiskati. Potem so se Nj. Veličanstvu predstavili eden za drugim dostojanstvenici, in cesar je vsakemu posebej stisnil roko. Od mosta pa tje do gubernijalne palače je stala neizbrojna množica naroda. Kralj se vsede v kočijo ter se odpelje pozdravljan od množice v svojo prestolnico. Nepopisivo je bilo oduševljenje, s kojim je bil kralj dočakan na Reki. Hrvaški „živio“ gromovito se je razlegal, morda še nobenkrat tako, odkar mesto stoji. Narod se je rinil za kraljevo kočijo, neprestano ga pozdravljajoč. Kolo je vodila hrvaška inteligencija, na čelu jej narodni zastopniki, vsem se je na licu brala radost nad nepričakovanim uspehom kojega je hrvaški narod na Reki ta dan dosegel.

Od prestolnice se je narod raztresel po mestu, kralj pa je sprejemal po redu deputacije. Prvo se mu je poklonilo svečenstvo, koje je predvodil senjski škof Soič. Za njim, mu je šla na poklon gubernijalna oblast z grofom Szaparyem, in precej za njim mnogobrojna hrvaška deputacija, koje je predvodil prevzvišeni gospodin ban Ivan Mažuranič. V svojem odgovoru na bana in deputacijo naglasil je premilostivi kralj vernost Hrvaške, ter rekel za tem, da mu je drago videti tolikobrojno deputacijo hrvaških oblasti, municipijev in občin, a posebno gospodo narodne zastopnike, ki so v tej zakonskejski periodi dali zemlji toliko dobrih postav. Kraljev odgovor je bil kakor očividci pripovedujejo, nenavadno milostljiv in laskav za Hrvaško. Potem je predstavil ban po redu narodne zastopnike, s kterimi se je Nj. Veličanstvo dolgo razgovarjalo. Predsedniku sabora, gospodu Krestiću, izrazil je kralj vnovič svoje previšenje zadovoljstvo nad delovanjem saborskim; grofu Buratiju, predsedniku broderskega senjskega društva, je rekel, da je to od grofa vrlo odvažno in zaslužno, da se je postavil na čelo tako mlademu in koristonosnemu društvu; ostalim pa je vsakemu rekel, koje prijazno besedo. Deputacija se poslovi od kralja s srčnim trikrat ponovljenim „živio“.

Za tem so sledile druge deputacije. Zvečer je bila sijajna predstava v gledališču in razsvetljava mesta. Nj. Veličanstvo stopi v dvorsko ložo točno o 8½ uri zvečer; Kralja je spremljal v ložo Nj. c. visost nadvojvoda Josip. Ko se kralj pokaže, zaori v gledišču gromni živio in eviva; glasba zaigra carsko himno, ktera se je morala ponoviti na splošno zahtevanje. Pela se je ta večer opera „Trovatore“ še precej dobro. Nj. Veličanstvo je ostalo v gledališču pol ure, razgovarja se z nadvojvodom Josipom, grofom Szaparyem, baronom Wenkheimom in Mollynaryem.

Po svršetku drugega čina je odšel kralj, pozdravljan najprisrčneje od občinstva, iz gledališča. Bana Mažuraniča ni bilo pri pred-

stavi. Med tem se je bila zbrala pred gledališčem tako velika množica ljudi, da se je kralj komaj odpeljati mogel. Nj. Veličanstvo kralj stopi živahno v kočijo in med neprestanim klicanjem naroda vozi se po mestu, ktero je bilo jako lepo razsvetljeno. Hrvaških transparentov je bilo prav malo, tim več pa madjarskih. Na mestnem zvoniku je bil nadpis: „Separatum sacrae coronae adnexum corpus.“ Škoda, da se ni noben Hrvat domislil, da bi bil napisal iz pisma od Marije Terezije od l. 1777 sledeči nadpis: „Urbs fluminensis regno Croatiae immediate incorporata.“ Ta nadpis bi imel vsaj nekaj smisla, kar prvi gotovo nima. Najveličanstvenejša je bila pa razsvetljava na morju. Nj. Veličanstvo kralj pogleda še iz paviljona razsvetljavo luke, potem pa se poda v prestolnico. Pred njo ga je čakalo mnogo naroda, ki ga je živo pozdravil.

Drugi dan je Nj. Veličanstvo pogledalo ob 7. uri vso vojsko, vojskine zavode in pomorsko akademijo. Ob 11. uri se je predstavilo caru konzulsko osebje in druge deputacije, med njimi tudi graničarska, ktero je predvodil dr. Ignat Brlić. Kralj jo je jako prijazno sprejel ter odgovoril, da bode njegova prva skrb, da odstrani vse zapreke, ki stoje na potu krajiškim železnicam. On zna, kako so se graničari z orožjem za prestol izkazali, pa se nadja, da bodo tudi odslej vedno verni, vedno privrženi. Malo za tem so sledile privatne avdijencije. Popoldne ko je Nj. Veličanstvo se odpeljalo ogledat različne obrtniške zavode, odpoti se na parobrodu Miramar do Žurkove, kjer so skale streljali. Okoli pete ure so se zopet brodovi vrnili v luko.

Ob 6. uri je bil obed, pri katerem je bil tudi svetli ban, nadškof Mihajlovič, škof Sović in mnogo drugih odličnjakov. Po obedu se je kralj razgovarjal zopet prav ljubeznjivo s hrvaškimi gosti, največ z dr. Šramom, Thurn-Taxisovim odvetnikom. Vončini, zagrebškemu županu je rekel s smehom, da ima zdaj v Zagrebu gotovo več posla, nego poprej kot podžupan na Reki. Pred palačo je svirala vojaška godba. Ob osmih se je podal kralj iz Reke. Ulice, skoz ktere se je Nj. Veličanstvo vozilo, bile so sijajno razsvetljene, hrvaški živio je spremljal povsodi kralja, a reški meščani so držali po obeh straneh ulice baklje do kolodvora, koder se je po kratkem oprostu podal na pot.

Domače novice.

V Ljubljani, 25. maja.

(Ne več enoglasno.) Mestno starešinstvo ljubljansko je imelo pretekli teden sejo, pri kateri je dr. Schaffer, ki se hoče povsod a tout prix „auscajhnati“, predlagal, naj mestni odbor do ministerstva dá prošnjo, da bi se v deželnem zboru kranjskem sklenjena dr. Bleiweisova postava o slovenščini na ljubljanski realki ne potrdila. Priskočila sta mu na pomoč pri tem še Dežman in pa tako imenovane kranjske kupčijske zbornice“ predsednik Al. Dreo, kteremu bi pri njegovi kupčiji šembrano kruljevo šlo, da bi ne znal vsaj „kranjski.“ Proti Schafferjevemu predlogu sta se oglasila gospoda svetovalca dr. Karol Bleiweis in Potočnik, ki sta s temeljitimi razlogi zavračala besede nasprotnikov. Se ve, da konečnega sklepa nista mogla odvrniti, a dosegla sta to, da ta sklep ni bil enoglasen, kakor do zdaj vsak, ki je bil obrnjen proti slovenski narodnosti; razen četerih naših odbornikov so glasovali zoper njega še trije drugi, med njimi gosp. Doberlet. Nemčurški advokati, doktorji, trgovci in urad-

niki pa so glasovali za dr. Schafferjev predlog, ker bi jim vest sicer ne dala miru. To je bila politična demonstracija, a nemčurji se ne morejo več bahati, da je bil sklep enoglasen. Vrh vsega tega je bil popolnoma nepotreben, kajti dokler je to ministerstvo, se nam tako ni nadjati, da bi bila ona postava potrjena. Na drugi strani pa je zopet jasno, kako sovražijo nemčurji vse, kar po slovenskem le količkaj diši.

(Pojasnilo.) „Narod“ je očital gosp. Alešovcu v prav drvarskem napadu njegove osebe, da v „Slov.“ in „Novicah“ „laja“ nad „Narodovci“, vredništvu „Naroda“ pa pošilja napade na duhovščino. Ker bi po tem občinstvo lahko mislilo, da je res, kar „Narod“ trdi, in bi na gosp. Alešovca lahko letel nekaj sum, objavimo tu, da nam je dobro znano ono, na kar „Narod“ opira svoje naltcevanje, a da mi g. Alešovcu nimamo čisto nič očitati. To omenimo ob kratkem, ker daljšega odgovora se nam „Narodov“ napad vreden ne zdi.

Vredništvo „Slovenca“ (Odbor slov. Matice) ima jutri 26. maja ob 5. uri popoldne svojo 33. skupščino. Vrsta razgovorov: 1. Prebere in potrdi se zapisnik 32. odbora skupščine in 10. občnega zbora. 2. Prebere se zapisnik o skrutinovanju volilnih listov pri 10. občnem zboru oddanih. 3. Volitev prvosednika, njegovih dveh namestnikov, blagajnika, pregledovalca društvenih računov in dveh ključarjev. 4. Volitev odsekov.

(Baron Cürheimb), kaplan v Šentvidu, je dobil Lambergerjev kanonikat.

(Ljubljanski mostovi in general Kuhn). Kakor smo že poročali, je prišel te dni general Kuhn v Ljubljano na vojaško inspekcijo. Peljal se je tudi proti topničarski kosarni v Trnovo, a ker je most pred cerkvijo še podrt, tako, da se more po njem le hoditi, ne pa voziti, je moral general stopiti iz voza ter peš iti čez most. Voz njegov se je peljal potem na okrog čez drugi most pri iztoku Gradašče v Ljubljano. Ko je general opravil in se hoče čez ta most nazaj peljati, je bil most zajezen s težkimi vozovi, da je bilo treba mu dolgo čakati, predno je naredila se gaz. Pri tej priliki je general rekel nekemu meščanu: „No, mostov že v Ljubljani nimate dobrih“. Res jih nimamo, a morda bi imeli boljše, ko bi se bilo dozdanje mestno starešinstvo malo manj s politiko, a malo več z mestnimi zadevami pečalo.

(Banka „Slovenija“.) Lastniki sledečih medčasnih delniških listov niso doplačali 15%, toraj so po §. 7. društvenih pravil prišli ti listi ob vso veljavo namreč:

Št. 1000, 1002, 1003, 1040, 1042, 1050, 1058, 1063, 1064, 1085, 1090, 1107, do všt. 1116, 1121, 1128 do všt. 1149, 1154, 1155, 1156, 1168, 1169, 1183 do všt. 1188, 1191 do všt. 1194, 1200, do všt. 1204, 1235 do všt. 1254, 1261 do všt. 1274, 1278 do všt. 1289, 1340 do všt. 1349, 1377, 1378, 1380 do všt. 1384, 1400, 1401, 1408, 1409, 1411 do všt. 1414, 1438, 1438, 1439, 1486 do všt. 1497, 1507 do všt. 1526, 1555, 1562 do všt. 1571, 1590 do všt. 1640, 1642 do všt. 1646, 1660, 1672, 1675 do všt. 1680, 1689, 1691, 1692, 1695 do všt. 1698, 1710, 1711, 1716, 1722, 1723, 1835 do všt. 1844, 1855, 1870, 1872, 1873, 1882, 1883, 1891, 1892, 1893, 1902, 1903, 1911, 1912, 1916, 1917, 1919, 1920, 1923 do všt. 1928, 1970, 1982, 1985 do všt. 1988, 2029, 2030, 1041 do všt. 2044, 2047, 2049, 2056, 2057, 2060 do všt. 2070, 2108, 2109, 2123, 2124, 2126, 2140 do všt. 2160, 2169, 2175, 2208, 2202, 2207, 2213, 2214, 2226 do všt. 2236, 2239 do všt. 2248, 2251.

Razne reči.

— Pojasnilo. Duhoven, o katerem je „Sl. učit.“ omenjal, da je prosil za učiteljsko službo, ni umrl, kakor „Slov.“ poroča, marveč se je preselil iz goriške v ljubljansko škofijo. „Slov. učitelj“ ga je radi tega omikanega imenoval, ker je v poslednjem času naredil težak učiteljski izpit in omikan mu je zlasti nasproti drugemu kompetentu, ki je malo vreden človek, in ki bi bil učiteljstvu v veliko nečast in celo v sramoto. V kakošnem razmerji pa je živel oni duhoven s svojim škofom, o tem nam ni znano bilo. Iz zgolj nepokorščine do svojega biskupa bi pa mi duhovna ne imenovali omikanega, kakor nam je „Slov.“ spodtikal.

Vredništvo „Slov. učitelja“.

„Slovenec“ ni trdil, da je umrl dotični duhovnik, ampak dotični episkop.

Vred.

— Narodna čitalnica črnomeljska napravi 30. maja t. l. „pevski večer“. — Program: 1. Iz opere „Giroflé-Girofla“, igra na glasovinu. 2. Fr. Gerbič: „Mojemu rodu“, poje moški zbor. 3. Dav. Jenko: „Kam?“ tenor solo in glasovinom. 4. „Plave oči“, kvartet. 5. Deklamacija. 6. Iz opere „Undine“ 3. del, poje mešani zbor, tenor in sopran solo in glasovinom. 7. A. Förster: „V tihi noči“, kvartet. 8. A. Nedved: „Želje“, bariton solo. 9. F. B. Vogel: „Cigani“, zbor in tenor solo. 10. „Molitev“, bas solo. 11. „Na straži“, moški zbor, bariton solo. — Začetek ob 1/2 9. zvečer. Vstopnina za nedruštvenike 40 kr. Zabava v dvorani, kjer bode in vsa postrežba. K obilni vdeležbi vjudno vabi odbor.

Eksekutivne dražbe.

26. maja, 3. Jož. Bratanič-evo (1805 gl.) v Metliki. — 2. Jan. Marolt-evo (1300 gl.) v Račah. — 2. Jak. Pirc-evo iz St. Vida (400 gl.), — 2. Adolf Polhar-jevo iz Podbrega (3230 gl.), obe v Ipavi.

28. maja. 2. Mihael Pintar-jevo iz Jarš a. (2020 gl.); b. (751 gl.); c. (2113 gl.), — 2. Blaž Mezeč-evo iz Hudega (5556 gl.), obe v Kamniku.

Na Štajarskem:

26. maja. Jož. Turnšek v Mrzli, 2710 gl. — Marija Lipša v Žerovineh, 1050 gl. — Fr. Zavernik, 6259 gl. (2) — Matija Veberič v Obrišu, 1335 gl. — Jož. Čretnik v Hruševem, 3190 gl. — Marija Bratušek, 650 gl.

Telegrafične denarne cene 24. maja.

Papirna renta 70.50. — Srebrna renta 74.60. — 1860letno državno posojilo 112.15 — Bankine akcije 964. — Kreditne akcije 235.50. — London 111.40 — Srebro 102.10. — Ces. kr. cekini 5.28. — 20Napoleon 8.89.

Dramatična šola,

ktero hoče ustanoviti „Dramatično društvo“ v Ljubljani, se bode začela s 1. junijem t. l. Poduk v deklamaciji, mimiki, petji in v drugih k dramatik spadatajocih predmetih bode brezplačen. (38—1)

Oglasi se sprejemajo v dramatični pisarni (v čitalnici I. nadstropje) v uradnih urah od 2.—4. ure popoldne.

V Ljubljani 24. maja 1875.

Odbor dram. društva.